

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyíltér” rovatban
közölendő cikkek soronként
10 kr. díjért közölhetnek.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Csik-Szeredában:

Székely-Udvarhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Dr. Kádbéő Ferenc szerkesztő lakásán.

H. 332

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetmények, nyíltterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadhatók.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld” 1883. évi (második) folyamára

A „Székelyföld” című közgazdasági
társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelen-
legi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra
a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben el-
fogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfi-
zetésükkel még hátralékban vannak, tisz-
telettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szí-
veskedjenek előfizetéseiket a jelen évre mi-
nél előbb megújítani, mert megrende-
lés nélkül a lapot senkiinek sem
fogjuk küldeni s fölös példányokat
nem nyomathatunk.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba
és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy
Csik-Szeredába T. Nagy Imre, Székely-Ud-
varhelyre Dr. Kádbéő Ferenc szerkesztők-
hez küldendő, a díjakról legegyszerűbben
posta-utalvánnyal.

A „Székelyföld” kiadó hivatala.

Bajaink.

Ditró, 1882. decz. 24.

Többször lett már e lapokban föl-
vetve a székely nép napontai szegé-
nyedésének kérdése s méltó hazafi
aggodalommal tárgyalva is, de azzal
le is vétetett a napirendről a feledés
lomtárába, hogy ott háborítatlanul pi-
henjen. Szükségesnek tartom azonban,
hogy erre időnként többször is vissza-
térjünk, sőt ezt a sajtó utján tárgya-

lás napirendjéről hosszasan le se ve-
gyük, mert valameddig ezen, másfél év-
ezred viharain magát szerencsésen át-
küzdött derék és minden jóra, szépre
s nagyra fogékony székely nép anyagi
jólétén féregként rágódó kórnak alap-
gyökerei fölől tisztában nem leszünk,
mindaddig a gyógyszereket is azoknak
kiirtására alig lehetne biztosan és he-
lyesen megválasztani s alkalmazásukat
sikerrel eszközölni. Pedig a székely nép
a magyar államfenntartási elemek közt
mindamellét s talán annyival inkább,
mert kívülről van környezve, nem kicsiny-
lendő tényező lévén, őt számításra ki-
vül hagyni és pusztulni hagyni nem
szabad.

Lássuk azért, mik lehetnek ezen
veszélyes kórnak valódi okai? Eddigelő
— ha nem csalódom — három főbb ok
lett e tekintetben fölhozva, u. m. a pá-
linkaivás elterjedése, a fénytűzés lábra-
kapása és a különben is mostoha ég-
hajlatu s a népességhez képest aránylag
csekély terjedelmű művelhető földeknek
részint tulságos eldaraboltsága, részint
silánysága.

Fájdalom! tagadni nem lehet, hogy
mindhárom megvan és kivált együtt
véve elégséges arra, hogy egy nép anyagi
jólétét aláássa s annak fölvirágozhatá-
sát nagy mérvben megnehezítse. De hisz
ezen okok — talán a másodiknak any-
nyi részbeni kivételével, mennyiben a
fénytűzés a mai fokát még nem érte volt
el — nem új keletűek, miután 1848—9.

előtt is léteztek, mert a pálinkát az asz-
zonyok kisüstiükben szabadon főzték
s a nép azt tetszés szerint élvezte; volt
azonban mégis az az előny benne, hogy
a malátáját sertéshizlálásra fordíthatta;
a földek pedig már akkor is eléggé
szét voltak darabolva, mert nem áll
az, a mit némely, az akkori viszonyok-
kal ismeretlenek tévesen hisznek, hogy
a földek itt feloszthatók és eldarabol-
hatók nem lettek volna, és népünk még
is általában jólétnek örvendett.

Nem szenved tehát kétséget, hogy
ezen okokat még más, fontosabbak hoz-
zájárulása is kell, hogy tetézze és su-
lyosítsa s a székely népnek — kevés
egyesek kivételével — elszegényedését
annyira fokozza, hogy már előtte tá-
jongjon az örvény, mely őt elnyeléssel
fenyegeti, az elbukás örvénye.

Ha ugyanis arra gondolunk, hogy
utóbbi szabadságharcunk előtti idő-
ben az ősiség fennállása mellett a szé-
kely nép törvény szerinti nemességénél
fogva nem volt köteles adózni, mit azon-
ban az idő és változott viszonyok else-
pertek, és az állami egyedűrságoknak
itt hire-helye sem volt, minélfogva az
életmi cikkekhez is olcsón juthatott
akkor, midőn csak a marhahusnak font-
ját 6 váltó krajczáron (a mi a mostani
4 kr-nál alig több) megvásárolhatta,
míg ma hat- s majdnem hétszeresen
drágábban jut hozzá s ezenkívül a drága
perlekedés s a különféle köz- és községi
terhek halmaza tulfeszített erejét veszi
igénybe, míg másfelől a külvilágtól is

annyira elszigetelt s a vasutaktól mesz-
sze elzárt Csikmegye népének adófi-
zetsi képessége mindaddig úgy szólva
semmivel sem lőn elősegítve, mert sző-
vőde s néhány kenderáztató tő számot
tevő tényezőnek e téren még nem bi-
zonyultak s nem különösen gyökeres
segélyt nyújtó eszközöknek: itt is egy
okkal többet ismerhetünk föl az elszegé-
nyedés eszközzésében.

Nem e lapok keretében tartozik az
ősiség eltörlésének taglalgatása, sem az
idő kerekén lejárt régi kiváltságokért
rajongani nem érzek semmi hajlamot;
de azt mégis állíthatom, hogy azon idő-
ben a székely nép telekkönyvek hiá-
nyában is könnyebben juthatott a szük-
ségéhez képesti hitelhez, mint ma, mi-
dőn az utánjárassal való sok idővesz-
tés, telekkönyvi bekebelezés költségei,
bélyegsúly s egyáltalában a kölcsön ki-
eszközölésének fáradságos és vesződés-
teljes keresztülvitele, sőt nagy részben
még a hibás telekkönyvezés is annyira
megnehezítik azt, hogy a szegény em-
ber inkább uzsorások karjai közé veti
magát, mintsem Pontiusról Pilátusra
annyit járjon és fizessen, mert bizony
ezek mellett a különben olcsó kamatot
is igen drágának találja, nem vetvén
számot az uzsorások üzelmével. A bir-
tok pedig ma úgy hanyódik egy kézzel
a másikra át, mint bármely ingó va-
gyon, minek eredménye aztán az, hogy
az uzsorás, ki korábban a hátán hor-
dozta vagyonát, nagy birtokossá, sok jóra

A „Székelyföld” tárczája.

Karácsonyi köszöntő Bosz-
niából.

Boszniában levő székely bakáink szo-
moruan gondolnak haza; különösen a kará-
csenyi ünnepek alkalmával szállja meg őket
a hazavágyódás. Eszökbé jut az ünnepi ka-
lács, a vidám családi kör a pattogó tűz
mellett. Poetájuk is akadt Nemes káplár
személyében, ki egy verset készített, me-
lyet a bakák mindannyian megküldöttek
köszöntőképpen itthon levő családjuknak.
Egy ilyen vers* került nekünk is kezünk
közé, melyet olvasóinknak ezennel bemu-
tatunk. A vers következőképpen hangzik:

Plevlje, 1882. decz. 16.

Édes jó szülőim!

Lassanként közelget karácsony ünnepe,
Midőn örömteljes lesz ki-ki élete
Ott a szép hazában, hol én is születtem,
A melytől — fájdalom! — olyan távol estem.
S mert engemet sorsom onnan elűldözött,
Hogy nem vigadhatok ottan magok között:
Elküldöm legalább a kis leveleimet,
A melyben köszöntöm, mint jó szülőimet.
Leírni nem tudom szomorú sorsomat
És felsorolgatni minden bánatomat;
Hiszen minden, a mi körülöttem vagyon,
Szívemet bántja és hervaszt engem nagyon.

Emlémem elszármal családom körébe,
Ott mulatoz annak édes gyönyörébe.
Ott látom könnyezni azt az édes anyát,
A ki rabnak szülte hön szerető fiát.
Ott látom az apát mély sohajtsákkal
Szomorun szólni a más családtagokkal.
Emlegetik azt az elvesztett fiát,
Kinek a számára csak fájdalom maradt.
És ez a buszú én vagyok egyedül,
Kiért anyai hű szív szép hazámban hevül.
És én mit csinálók ez átkos életben,
Midőn hű emlékem ékepen fellebben,
Midőn tudom azt, hogy ott ma ünnep vagyon?
Eltakarom szemem s úgy könnyezek nagyon!
Mért nem születtem én is úgy, mint mások,
Kik velem valának egykor jó barátok,
Kiknek szabadságát nem fedi gyász hantja?
Hisz az én apámnak is volt öt forintja! —
Oh, ők a boldogok otthon maradának,
Hol örömet lelhet minden szív magának!
S én el vagyok zárva minden ünnepektől,
El ifúságtól s földi örömeiktől.
A koldus bejárja a kegyes házakot
S tovább megy, ha egy helyett már valamit
[kapott].

Ő nyomorral éli a földi életet,
De azért élvezi mind az ünnepeket.
És én!? semmit! csak a szív fájdalom marad.
Ebben ér az ünnep s ebben el is halad.
De mégis, a midőn így környez a bánat,
Hogy már nem láthatom szép szülő hazámat,
Felvirul keblemben a remény virága,
Hogy tán megjön egykor éltém boldogsága,
Hogy letelnek ezen napok életemből
S eltűnik a bánat messze a szívemből.

S e remény boldogít, hogy még addig élek,
Míg jó szülőimhez újból visszatérek.
S ha most a kalácsból kóstolnom sem lehet,
Remélve morzsálom a komiszkenyeret!
Remélve, hogy ez rendelve így vagyon!
S aztán a bánkodást feledem, elhagyom.
Azért, jó szülőim, megkérem magokat,
Hogy csak töltsenek el vig ünnepnapokat.
Ne gondoljanak rám könnyező szemekkel,
Vigan töltsék el azt más keresztényekkel.
Adj a ég, legyen vig ünnepelések,
Boldogabb, mint magam a minőben lések!
Minden rokonaim és minden testvérek
Számára Istentől vig ünnepet kérek.
Hogy ünnepelésekre ég áldása szálljon,
Innen a távolból szívemből kívánom.
És a mi már szintén hamar eljövendő,
Boldogságot hozzon az az új esztendő!

Tiszta szívből ohajtja

cs. szentléleki Gál Miklós,
közlegény.

Egy tébolyodott naplójából.

(Elbeszélés.)

Irta: Kádbéő Ferenc.

Oltsátok el a csillagok lángjait! Mi
szükségük van az embereknek fényre? ...
Nekem ugy is sötét minden; lelkemben
egy kiölt világot hordok, minek egéről
testetlen óriások durván leszakítják fénylő
csillagát: a napot!

Oltsátok ki a csillagokat! Legyen
olyan éjszaka a földön, mint volt a terem-
tés előtti végtelen chaosban. Minek a fény
az égen? Minek a láng a lány szemében?
Az ugy sem képes lelkünknek meleget köl-
csönözni; emez ugyis csak kiégeti ifjusá-
gunk virágait.

Legyen sötét a világon, hogy midőn
a végtelen éjszakán szellemem körüljárja
föld felett s keresi azt a másikat, mely léle-
tem gyilkosává leve, ne találja meg. Hisz
azt mondjátok: az is az Urnak egy szikrája.
Nem igaz! A világszellem asszonyt nem
teremtett: csak férfuit; s mikor aztán kész
volt a mű, oda lopózkodott vigyorgó képé-
vel a minden rossznak s szenvedéseknek
Istene, az ördög, és kilopta annak egyik
csontdarabját. Kilopta és belelehelte abba
a kárhózat és romlás, az édes méreg és ke-
serű fájdalom szellemét. Abból lett az asz-
zony! ...

Oltsátok el a csillagok lángjait!

* * *

Szegény öcsém! Szegény atyám!

Én megöltem mindakettőt. Azt át-
döftem egy törrel, ezt megöltem annak ha-
lálával. Most már ott pihennek mindket-
ten, egymás mellett, csendesen, lehunytt sze-
mekkel.

való székely gazda pedig proletárrá és amannak zsoldosává válik.

S ez még megjárna, ha az urat cserélő birtok mind hazafias kezekre menne át, de megy nagy részben olyanokra, a kik nem éreznek nagy lelki furdalást a miatt, ha saját fölgazdaglásukat a nép anyagi és erkölcsi megfontolásán alapíthatják meg és még ráadásul azt jól ki is nevelhetik. S lehet-e aztán az ilyenektől azt várni, hogy az önérdeket a hazafiságnak alárendeljük? S hát a szesz- és pálinkaméreg terjesztése s saját üzleti rendszerük által nem válnak-e a népnek ostromaivá?!

(Vége követc.)

P. F.

Páris, decz. 30. Wimpffen gr. saját kezével véget vetett életének. A nagykövet ugyanis reggeli 10 órákor gyermekeivel kocsin sétára indult. Féltezenkettőkor a gróf megölelvén gyermekeit, a Marceau-avenuen kiszállott a kocsiából és a falhoz támaszkodva, revolverrel jobbfelől halántékán lötte magát. A golyó oly erővel hatolt be, hogy az a bal halántékon jött ki. Már néhány nap óta nagy izgatottságot vettek észre a grófon.

Egy casinó czéljairól.

(Elnöki megnyitó gyanánt a csiksomlyói olvasókör m. é. decz. 17-én tartott közgyűlésén felolvastva Imets F. Jákó.)

„Omne tulit punctum, qui misuit utile dulci!” Minden igényt betölt, ki vegyít közhasznúval édest. Horatius.

A casinó, társalgó, vagy olvasókör azon neutralisabb hely, hol annak tagjai a rendes foglalkozáson kívüli időt hasznosan és kellemesen tölteni szokták. Ezen hasznos és kellemes czélon kívül még két nagy indok van, melyek az embereket, kivált a műveltebb társadalom tagjait, ilyenképen összehozzák, t. i. a folytonosan tevékeny emberi szellem és a társulási ösztön. Ezen tevékeny és egyesületi szellemnek szüleményei mindjárt egy század óta a casinók, clubbok, olvasó- és társalgó-körök. Valamint más komolyabb vállalatok terén, úgy itt is felismertett az egyestülésben rejlő erő. Az erő pedig okozza a hatást és tevékenységet; ez pedig szüli a fejlődést, haladást és életet.

A casinók tehát nemcsak jogosultak, hanem éppen a társadalmi élet egyik szükségét pótolják.

A csiksomlyói olvasókör is az említett indokoknak s ezeken kívül azon saját-szerű helyzetnek köszöni létét, mely sze-

rint helységünk valamely kiválóbb társadalmi előnyökkel kínálkozó várostól távol esvén, az itt tartózkodó értelmiség önként érezte szükségét annak, hogy egy gyakrabbi találkozási központról gondoskodjék.

Elmult két éve már, hogy a csiksomlyói értelmiségnek valamennyi valamirevaló tagja ezen góczpontban keresi fel azon társadalmi igényeinek kielégítését, a melyeket egy szerényebb viszonyok közt mozgó polgári casinóhoz méltányosan köthet.

Hogyan elégítette és elégíthette ki szerény olvasóköri tagjainak ezen igényeit kívált a lefolyt évben, mely alatt annak élén állani szerencsém vala? becses türelmök föltétele mellett, elnöki csekély megnyitomban éppen ahhoz kívánok röviden hozzászólni.

Olvasóköriünk — mint az alapszabályok 2. §-ából látszik — czélja gyanánt három jelszót tűzött fel zászlójára, ezek: „olvasás, társalgás és szórakozás”.

1.) A mi az első czél, vagyis a hirlapok, folyóiratok és könyvek olvasását illeti: manapság a közönség oly mohósággal olvassa a napilapokat, hogy ezt az intelligens elemnek legelső, legkapósabb — hogy ne mondjam: kizárólagos — szellemi táplálékának kell tekintenünk.

Ma a politika mindent absorbeál s hirlapolvasó ember nagy mulasztást vél elkövetni, ha — a mint mondani szokta — egy vagy két nappal elmarad a politikától. Alkotmányos országban ezen eljárás természetesen is látszik; de alig fizeti ki magát akkor, midőn ezen hirlapi — hogy úgy mondjam — fogyasztással az olvasó közönség alkotmányi joggyakorlata egyáltalában nem áll arányban. Én tehát a mai hirlap-olvasásban némi fölöslegességet, dédelgetést és fényűzést látok nyilvánulni.

Ide járul azon nagy kérdés, hogy a journalistika ezen fényűzése és túltengése nincsen-e, és ha van: mennyiben, rovására a maradandóbb becsű irodalmi termelések olvasásának? ... Ebből tehát az volna a tanulság, hogy talán kevesebb, különben is ephemer-becsű napilapot, ellenben pedig több heti, tehát jobban szerkesztett lapot, folyóiratot és könyvet kellene olvasnunk, — annál is inkább, mert ha valahol: a sokféle lap olvasásánál valósul az: „ex omnibus aliquid, extolo nihil”.

Aztán vagyban növeli a bajt manapság a mindennemű, de kiváltképen a journalistikai irodalmi moralnak hanyatlása és elfajulása. És ezen fontos körülményt egy hirlapolvasónak sem lehet számításra kívül hagynia. Mert a ki mit megszokik: átmeleg gondolkodásába, cselekvési irányába és modorába, s mintegy természetévé válik az. Ha a jeles „Magy-

logjon, miken a törpe földi emberek új di-esőséget, hozsánnt zengjenek neki?!

Szegény öcsém! Szegény atyám! Szegény családom! ...

Hadd szedjem össze emlékeimet. Valami úgy zsong-bong az agyamban! Míg ezzel az örökké élő daemonnal meg nem viaskodom, oly nehéz a gondolatokat rendben tartanom!

Aztán elmondom a történetet. De ne higgyétek el; én is csak álomnak tartom olykor. Hát ti minek gondolnátok igaz történetnek?

Mikor néha-néha a száguldozó őszi fergeteg, utak mentén, vagy uttalan pusztákon utóler s tajtékos dühében rám nehézkedik; mikor az ég úgy önti villámain, mintha jegy földalatti sátnádat tartana, azok uralmára: olyankor van csak igaz nyugalom. Az a tomboló fergeteg olyan egyforma ezzel a bennem forráló viharral.

Olyankor szeretek arról a történetről gondolkodni. A villámok tüze, a szakadó zápor s száguldó fergeteges szél megtisztítja zavart gondolatvilágomat.

Most olyan nehéz a ráemlékezés ... (Folytatása köv.)

Állam“ egy olvasója azt írja, hogy neki ezen napilap „apja, anyja, fivére, barátja, étele, itala és fekete kávéja:“ (1882. 263. sz.) ugyanezt mondhatja más is a „maga kedvenc lapjáról“ ... Ezen ebben valami. Ezen momentum senkire nézve sem lehet közönyös; mert a milyen a táplálék: nagy részben olyan a vérmérséklet. A mindennemű lapföltelék: pikantériák, botrányok, rablási és utonállási históriák, párbajozások, kivégzések, törvényszéki csarnokok, nyílt terek stb. tulzott és magasztaló leírásain kap ugyan a beteges kíváncsiság; mindazonáltal kétséget nem szenved, hogy azok inkább rendőri és bírói aktákba temetendő „épületes“ dolgok és semmiféleképen sem lehetnek sem kellemesen érdeklő, sem nemesítő hatású hirlapi olvasmányok. Ez áll a legtöbb lap tárca-csevegéseiről s rossz fordításokban nyújtott idegfeszítő külföldi regényeiről.

Továbbá mondják, hogy a sajtó nagy hatalom. Ha ez úgy van, mint-hogy úgy is van: akkor maholnap az általa nyújtandott védelem és biztonság helyett úgy kell tőle félnünk és ellene védekeznünk, mint a legtűrhetlenebb politikai zsarnokság ellen, mely miután minden egyébből kizsárolt, a tisztességet, jó hírnevet, magánéletet, családi nyugalmat, egyetértést, s a kebel egyéb érzelmeit és kincseit is fenyegeti, élcznek gunynak, meghurcolásnak és rágalomnak teszi ki. Ezen nagy hatalom karja és kardja nincs mindenütt és mindig oly kezekben, melyek amaz egyéni úgy, mint közös szent érdekekre nézve — minők: a hazafiság, nemzetiesség, vallás, igazságszeretet, türelmesség, személy- és vagyonbiztonság stb. egyáltalában megbízhatók volnának. Azon politikai és társadalmi tanok, — liberalismus, radicalismus, carbonarismus, socialismus, communismus, semitismus, vallási indifferentismus, internationalismus, atheismus stb. melyeknek magvait, kivált a napisajtóban, az önérdek, korunk ezen bálványja, széltilben és korlátlanul szórja Magyarország talaja fölött, még sohasem emelték föl és sohasem boldogították a magyart.

(Vége következik.)

32. sz. 1882. közgazd.

Felhívás Csikmegye gazdaközönségéhez.

Földmívelési miniszter ur ö nagyméltósága f. évi december 8-án 50,715 sz. alatt az ország valamennyi közgazdasági előadójához s így alattitthoz is — a szarvasmarha-tenyésztés előmozdítása czéljából — egy rendeletet intézett, melyben meghagyja, hogy a megyék területén magán-tenyésztőktől megvásárolható, valamint az elhelyezhető és fajták szerint megjelölendő bikák száma jegyzékbe foglaltassék s e jegyzék minden év január végeig felterjesztessék.

Az alább közölt miniszteri rendeletet tehát ajánlom az érdekelt községek és gazdaközönség figyelmébe; felhíván egyszerűsmind, hogy jelentéseiket akár közvetlenül hozzám, akár a közigazgatási hatóság útján megtenni siessenek, hogy a magas kormány által felajánlott előnyöket meggyenk szarvasmarha-tenyésztése érdekében igénybe venni lehessen.

Megjegyzem, hogy első sorban csak oly bikák fognak az állam által megvásároltatni, melyek a jövő évi idényben már tenyészképesek lesznek. Ha azonban a szemle alkalmával oly eladó fiatal bikák is találtatnának, melyek még nem tenyészképesek, de tenyésztésre előreláthatólag alkalmasoknak mutatkoznak: esetleg ezek is megvásároltatnak. S ha e fiatal bikákat a tulajdonosok a legközelebbi idényig felnevelni és eltartani nem lennének hajlandók, ezek felszereléséről a kinstár fog gondoskodni.

Csik-Szeredán, 1882. decz. 28-án.

Deák Ignác, közgazd. előadó.

*

A leirat szövege a következő: „Az országos szarvasmarha-tenyésztés rendszeres fejlesztése érdekében elha-

tározom, hogy ezentul az országos tenyésztési czelokra szükséges bikák kiválasztását és megvásárlását megbízottaim által fogom eszközölni.

Ezen kiválasztás és vásárlás minden év febr. és márcz. havában fogván meg-ejteni, minden év január hó végéig okvetlenül szükséges leendő tudom az országban tenyésztési czelokra megszerezhető, — nemkülönben az azon évi tenyészidény alatt községeknél és magánosoknál felmerülő bikaszükségletet.

Ez okból felkérem a t. előadó urat, hogy közigazgatási bizottsága területén a magán-tenyésztőktől megvásárolható, valamint az elhelyezhető és fajták szerint megjelölendő bikák számát jegyzékbe foglalni és azt minden év január végéig hozzám felterjeszteni sziveskedjék.

A jegyzékek beérkezése után haldéktalanul intézkedni fogok az iránt, hogy az eladandó bikák megbízottaim által meg-szemléltessenek és a mennyiben tenyész-tési czelra alkalmasoknak találtatnának, meg is vásároltassanak.

Az ily módon megvásárolt bikák minden évben, lehetőleg ápril 15-ig át fognak a kinstár által vétetni, — azon esetre pedig, ha az átvétel és elhelyezés a mondott határidőig eszközölhető nem lenne, az eladó bika-tulajdonosoknak az átvételre a megvett bikák tartásáért naponként és darabonként 2 klgr. zabot és 7 klgr. szénát számítva, 35 kr tartási díj fog a kinstár által fizet-tetni. A bikák kiosztásánál követendő elveket a következőkben állapítom meg:

Magán-tenyésztők a bika vételárát rend szerint az átvételkor tartoznak lefizetni; figyelembe vehető körülmények fenfor-gása esetén azon kedvezményben részesít-hetők, hogy a bika árának lefizetésére 3 félévi részletfizesztés engedtetik nekik.

Községeknek a bikák vételára rend szerint a becsár 20 százalékaának elenge-désével számítatik, melyet 3 félévi részletben tartoznak fizetni. Ha azonban a köz-ségek teljesen hitelt érdemlőleg kimutat-ják, hogy ezen kedvezmények mellett sem képesek a tenyésztésre szükséges bikát megszerezni, még ennél nagyobb kedvez-ményben is részesíthetők.

Ezek alapján még arra is felkérem a t. előadó urat, hogy azon jegyzékben, melyet a területén elhelyezhető kikákról be-mutatni szives leendő, a bikát igénylő köz-ségek, vagy egyének vagyoni viszonyait is feltüntetni sziveskedjék, hogy ez alapon az illetőknek adandó kedvezmények mérve iránt határozassák.

Vége felkérem, hogy jelen rende-lemnek minél tágasabb körben leendő meg-ismertetése iránt intézkedni sziveskedjék, hogy a tenyésztő közönség felnevelt bikái-nak eladhatása, illetőleg bikaszükségleté-nek mikénti fedezhetése iránt tájékozást nyerjek.

Széchenyi.

Mindentféle.

— A marhavészről. Háromszék megye

alispánja a következő rendeletet intézte Kézdi-Vásárhely város tanácsához: Sz. 76. 1882. v. b. Tekintetes városi tanácsnak K. Vásárhelyt. Kereskedelemügyi miniszter ur ö Nagyméltóságának e hó 28-ról 53,511. számú távirati leirata szerint megengedte-tett, hogy a vészkerületben fekvő községek egyik a másikával szarvasmarhával elővi-gyázati intézkedések mellett közlekedhesse-nek, egyik a másik községbe szénát, szal-mát és fát szállithassanak. A közlekedés tehát következő elővigyázati intézkedések mellett engedtetik meg, ugymin: Mind-azok, kik egyik községből a másikba fát, szénát vagy másnemű takarmányt szállítani akarnak, kötelesek a községi előjárónál a beszállítást bejelenteni; a községek előjárói kötelesek úgy intézkedni, hogy a szállí-tás és közlekedés alkalmával a szarvas-marháknak egymással való érintkezése le-hetőleg meggátoltassék. Minthogy ezen ked-vezmény csakis a szükségeltető tűzifának és kőstnak beszerezhetése tekintetéből bi-zonyos helyről bizonyos helyre lett enge-délyezve, ennél fogva a k.-vásárhelyi piacra szarvasmarhával árusulás végett fát és kőstöt felállítani nem szabad, valamint baromvá-sárnak tartása tilos. Azon felmerült eset alkalmából, hogy nem vészkerületbe eső községekből a vészkerületbe lófogatokkal utazóktól a széna és szalma elvételét, azon-nali intézkedés végett tudatom, hogy nem vészkerületből utazók lófogatu szekereiken a vészkerületbe eső községekbe a szénát és szalmát bevihetik. A kivétel azonban tilos. Félreértés tekintetéből megjegyeztetik, hogy nem vészkerületbe eső községekből szarvas-

marhával vészkerületbe bemenni nem szabad. — A központi vészbizottságnak Sepsiszentgyörgyön 1882. december 30-án tartott üléséből. Forró Ferencz kir. tan., alispán.

— A Csikszerezében alakuló félben levő „Részvény-Takarékpénztár” eszméje a megvalósuláshoz közeleg. Új év első napján értekezletet tartottak az alapításra összehívottak Lázár Domokos elnöksége alatt. Az ideiglenes tisztí kar következőleg alakult meg: Elnök igazgató lett Lázár Domokos, titkár Potoczky Kristóf és pénztárnok Szabó Miklós. Kimondatott, hogy 1000 drb. 25 frtos részvény fog kibocsátatni márczius 1-ig tartó aláírási zárlathatáridővel. A részvények öt részletben fizetendők, még pedig: az aláíráskor 2 frt 50 kr, azután márczius 15-től 5—5 frt havi részletekben. Az utolsó részlet június 15-ig (7 frt 50) fizetendő. Az aláírásokra a felhívások a napokban szétküldetnek. Addig is a netáni előjegyzések iránti megkeresések és egyéb tudakozódások Potoczky Kristóf id. titkárhoz intézendők.

— Háromszékmegyének 1882. decz. 28. és 29-én tartott közgyűlésében élénk eszmecsere fejlődött ki az egész megye és különösen K.-Vásárhely egészségügyi viszonyai felett. Pócsa József főispán kijelenté, hogy már korábban meg voltak téve erre nézve a szükséges intézkedések, a mennyiben a kormány egy szakbizottságot rendelt ki kolozsvári egyetemi tanárokból, mely K.-Vásárhely város egészségügyi viszonyait alaposan meg fogja vizsgálni.

— A mutyisok. Csikszere da város tanácsa közlekedésről sajnos visszaélésnek jött nyomára, melyet a város közjövödelmei rovására épen városi polgárok követtek el. December 28-án árvereztettek a városi szesz stb. haszonvételek. Az árverezésre megjelentek sokan a polgárok közül. Árvereztek is a formalitás kedvéért, de a legtöbbet ígérő is közel 900 forinttal ígért kevesebbet a múlt évi haszonbérnél. A szerződés így meg is lett kötve az illetővel. Másnap azonban jelentkezett a tanácsnál egy hoppon maradt mutyista s azt adta fel panaszában, hogy azok, a kik a haszonbért kötötték, összebeszéltek s mindnyájan mutyisok lévén, csak a félzetért árvereztek valamit. Őt is — a látszatot — bevették volt a kompániába és ő azért nem is árverezett; utóbb azonban valamit gondoltak s őt kitúrták a bandából. Most, miután ékepen szíven hordozza a város érdekeit, kötelességének tartja a dolgot feljelenteni s egyúttal a hunczutul kihaszonbérlet haszonvételekért 250 forinttal többet ígért a szerződésben kikötött összegnél. Természetesen, az utóbbi ajánlat figyelembe vehető nem volt, de a panasz, mint felelőbeadás, felterjesztetett a megyei alispáni hivatalhoz. A büntető törvény szigorúan intézkedik az ily fajta összejátszásokat illetően; hisszük, hogy az alispán ur a mutyisoknak szigorú megbüntetését fogja elrendelni, mert különben az ily példátlan szemtelenségek — a város közjövödelmeivel szemben — könnyen mindennaposokká válhatnak.

— Sylvester estéjén a csikszerezai tisztí kaszinó táncmulatsággal összekötött kedélyes társas estélyt rendezett a kaszinó helyiségeiben. Minthogy a helyiség nem elég tágas arra, hogy népesebb gyülekezésnek helyet adhatott volna, ez alkalommal csak a tagok családtagjai lettek meghíva. A kik jelen voltak, mindannyian a legnagyobb meglepéssel távoztak a mulatságból, mert a társas estély sem vígságban, sem kellemes szórakozásban semmi kívánni valót fenn nem hagyott. A mulatság fesztelensége kiváló tanuságát képezte annak, mily barátságos társas szellem köti össze a kaszinó tagjait és ezek családjait. A jelen volt hölgyek nagyban emelték az estély díszét. Különösen a zászlóalj új parancsnokának, Páska századosnak szeretetre méltó szép neje képezte a társaság központját. Elegáns megjelenése, nyájas modora, finom műveltsége, a társaság úgy nő, mint férfi tagjait, a szó igazi értelmében lebilincselte. Előre láthatólag társas életünk sokat nyert benne.

— A csiksomlyói jótékony nőegylet f. hó 9-én (kedden) a megyeház nagytermében táncszal összekötött fillérestélyt rendez. Belépő családjegy 1 frt, személyjegy 50 kr o. é. Rendezők: Adorján Imréné, Booskor Ferenczné, Paál István. Ajánljuk ez estélyt a kedélyes, de feszteleu mulatságot kedvelők figyelmébe.

— Necrolog. Kovásznán elhalt Horácsek Vincze, az „Új Világ” derék vendéglőse. A vendégei iránt leereszkedő, alázatos, jó modoru szerény ember kiérdemelte a közelismerést és elhunytá részvétellel fogadtattott. Béke lengjen porai felett!

— Nyéki János színtársulata Sz.-Keresztúrról forma szerint kerekét oldott és pedig anélkül, hogy kötelességeinek eleget tett volna. Arról ha nem is szólunk, hogy ez a társaság a képesség, a tanulmány és iparkodás tekintetében minden kritikán alól áll, ha számba vesszük is, hogy vidéki színtársulattól világra szóló dolgokat nem várhatunk s ez okon a kritikával mérsékelve bánunk: azt minden társulattól, mely a publikum áldozatkészségére hivatkozik s a „nemzet munkásai”, a „nyelv apostolai” czég alatt töltünk és zsebüktől contributiót sarcolt, megvárhatjuk, hogy tisztesség dolgában kényes legyen s kötelességeinek megfeleljen. Nyéki nem így járt el; humbugszerűleg operett-társulatnak keresztlve magát, soha egy operettet nem adott, egy becsületes vigjátékot szíre nem hozott s nagyobbára öcsaságokkal kedveskedett. De a legtöbb az, hogy a nyitott bérleteket elhuzta s ezáltal a közönséget tényleg megrövidítette. Oly tény ez, melyért a büntető törvényhatósággal is baja lehetett volna Nyékinek. Ezuttal csak ennyit s egyúttal ajánljuk Nyékiet Erzsébet város közönségének figyelmébe. Jelszó legyen vele szemben: „Ad-sza, ne”!

— A székeleykeresztúri nőegylet Br. Kermény Béláné elnökle alatt közelebb is áldásos eredményekkel működött. A karácsonyi ünnepek alatt a szegény sorsu gyermekek számára karácsonyfát állított, mely alkalommal 24 gyermek kapott egy-egy egész öltözet ruhát; felségeltetett azonkívül 17 szegény nő pénzét, 11 pedig bőkezűleg élelmi szerekkel. Az idén ezen egylet számára a gyűjtést Szenkovics Miklósné és Kádbebő Etelka eszközölték. Az ırgalmasság e szép cselekedetért fogadják a nőegylet fáradhatlan tagjai öszszesen a mi köszönetünket is.

— Kovásznai casinóbál. Addig is, míg a meghívók szétküldethetnek, van szerencsém a bál iránt érdeklődő nagyon t. cz. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a casinó szokásos és mindig kitünően sikerült bálját január 18-án fogja megtartani. — A rendező bizottság, mely mélt. Holaky Attila ur elnökle alatt megalakult, erkölcsi kötelességének tartja kettőzött erővel arra törekedni, hogy a casinó bálja az idén is a legsikerültebb bálók egyike lehessen. Rendező.

— Udvarhelymegyéből is a közel mult napok lágy időjárása elvitte a havat; oly locspocs idő állott be, hogy márcziusnak is emberségére válna.

— Gy.-Szárhegyről helyreigazítást vetünk az iránt, hogy ott sem a diphteritis, sem a vörheny járvány nem uralkodik. Szívesen igazítjuk helyre s még szívesebben vesszük tudomásul a hirt.

— A székeleykeresztúri nőegylet havonkinti táncestélyei január 2-án vették kezdetüket. Rendezők: Bartalis Ilona és Jakabházy Terka kisasszonyok. Táncrendező Kádbebő Ottó. A jótékony czél érdekében szép eredményt és vig mulatságot kívánunk.

— Zágoni hírek. Zágóban Imre Domokos kereskedőnek az üzletébe törtek a karácsonyi ünnepek alatt; pénzt, sok dohányt és apróságot vittek el. — A főczinkos sietségében ottan feledte a furulyáját és arról rögtön felismerték; azonnal be is kísérték a kovásznai kir. járásbíróségához. — Közelebből főbe lőtt Ádám Ferencznek gyilkosait nem is lehet sejtteni. — Nagyon népszerű lett nálunk a dynamit s talán bi-

zonyos kereskedők helyben is tartanak és árusítanak is el dynamitot. Még valami skandalum ebből is lehet.

— A székeleyudvarhelyi koresolya-bál rendező bizottsága megalakult. Elnök Konez Ármin, jegyző Dr. Kádbebő Ferencz, pénztárnok Gyertyánffy Albert, tagok: Riemer Ede, Kovaliczky Antal, Dr. Kassay Albert, Mártini Róbert, s mint értesülünk ugyanannyi nő, kiknek neveit később fogjuk közzéadni. A bál január 20-án fog a város háztermében megtartatni, a melyre már eddig is nagy érdeklődés ígérkezik. A bálanya megválasztása most képezi beszéd tárgyát a bizottságban. Erre később még visszatérünk.

— A székeleyudvarhelyi ev. ref. collegium tanári kara és ifjusága január hó 7-én Arany-ünnepélyt rendez, melynek programja ez: 1. „Szózat,” az ifjusági énekkar által. 2. Alkalmi beszéd, Bod Károly ig. tanár által. 3. „Himnus,” éneklő tanuló ifjuság. 4. Alkalmi költemény, Farkas Károly s. tanár által. 5. Románca, az ifjusági zenekar által. 6. Szavalatok, Kelemen J. és Ádám E. által. 7. Népdalok, az ifjusági zenekar által. Ezt követi: január hó 7-én azaz vasárnap a város háza nagytermében, az Arany-szobor javára táncszal összekötött műkedvelői estély. Program: „Hódítás falun” czimű 3 felvonásos vigjáték. Személyei: Utházi, nyugalmazott kapitány Gönczi L. ur. Julia, leánya Benkő Gy.-né urasszony. Gróf Kendei Aladár Kassay A. ur. Bárá Berneiné, fiatal özvegy Sándor Véri k. a. Gunda, társalkodónője Kis Katinka k. a. Ferdei Soly mosi E. ur. Birizdó, nyelvmester Kis G. ur. Csergő, inas Utházinnál Benkő Gy. ur. Inas A. E. Ezt megelőzi Farkas K. s tanár ur szavalata. Kezdeté este 7 órakor. Belépő jegyek ára: Ülőhely: 1 frt o. é. tanulójegye 50 kr. Az 1. és 2-ik sorbeli ülőhelyekre kívánat folytán fentartandó jegyek ára 1 frt 30 kr. Helyeket előre lehet jegyeztetni tks. Gyertyánffy G. ur könyvkereskedésében, hol egyszersmind jegyek is válthatók. Felülfizetéseket köszönettel fogad és nyilvánosan fog nyugtázni a rendező bizottság. Felhívjuk olvasóink figyelmét ezen kegyeletes emlékünnepekre.

— A nemzetközi (bécsi) villamos kiállítás rendező bizottsága meghívta az országos iparegyesületet, hogy az 1883. évi augusztus hó 1-én megnyitandó és 3 havi tartamra tervezett villamos kiállításon részt vegyen, illetve, hogy az e szakba vágó magyar iparosokat a kiállításon való részvétele felhívja. A kiállítás a következő csoportokból fog állani: 1. csoport: Magnetoelektrikus és dynamo-elektrikus gépek. 2-ik csoport: Galvanikus elemek. Telepek. Reumulatorok. Thermo-elektrikus telepek. 3-ik csoport: Tudományos készülékek. Elektro-technikai mérésekhez szükséges szerszámok. Elektrosztatikus készülékek. 4-ik csoport: Távírárszat. 5-ik csoport: Telefon. 6-ik csoport: Villamos világítás. 7-ik csoport: Villamos erőátvitel. 8-ik csoport: Tenger alatti huzal. Sodronyok. Vezetékek. 9-ik csoport: A villamosság alkalmazása a vegyészetben, metallurgiában és galvanoplasztikában. 10-ik csoport: A villamosság alkalmazása hadászatban. 11-ik csoport: A villamosság alkalmazása a vasutaknál. 12-ik csoport: A villamosság alkalmazása a hajózásnál, a bányászatnál és a földművelésnél. 13-ik csoport: A villamosság alkalmazása a gyógyászatban 14-ik csoport: Ellenőrző készülékek. Villamos órák. A villamosság alkalmazása az éghajlatban és a csillagászatnál. 15-ik csoport: Különböző készülékek és eszközök. 16-ik csoport: A villamosság alkalmazása a családi életben, műipari tárgyaknál és díszítésekénél. 17-ik csoport: A gépészet, elektro-technikai alkalmazásában. Gőzkazánok. Gőzgépek. Légszuszgék. Hidraulikus motorok. 18-ik csoport: Történelmi gyűjtemények. Taneszközök. Könyvészet. — A bejelentési határidő márczius hó 1-re lett megállapítva. A közelebbi feltételek az orsz. iparegyesületnél betekintethetők.

— A „Koszoru” új évtől kezdve minden vasárnap két iven színes borítékkal jelenik meg s havi mellékletei, mint eddig, úgy eszentul is, művészi kivitelű arcképek lesznek. Közöl elbeszéléseket, évenként 2—3 rövidebb regényt, költeményeket, széptani, művelődéstörténeti dolgozatokat, kalauzolja a közönséget olvasmányainak megválasztásában, sőt figyelmét ezután a színházakra, hangversenytermekre s a közmívelődési társulatok tevékenységére is kiterjeszti, hogy minden tekintetben hiú tikre lehessen szellemi életünk hullámvéréseinek. Munkatársai lesznek a Petőfi-társaság tagjai s kivülök mindazok az írók, kik egy tartalmasabb szépirodalmi vállalatnak fölvirágzását közmívelődési érdeknek tekintik. A „Koszoru” előfizetési ára: egész évre

8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Azok, kik a vállalat három évi támogatására kötelezik magukat, pártoló tagjaivá lesznek a Petőfi-társaságnak, s mint ilyenek — az alapszabályok értelmében — oklevelet szerezhetnek. A gyűjtőknek 8 előfizető után t. példány jár. Az előfizetési pénzek a kiadó-hivatalba (Budapest IV. vácozi-utca 1.) küldendők.

Háztartás.

Ablakok vagy kirakatok üvegtábláinak izzadása vagy befagyása ellen egy tapasztalt iparos a következő eljárást ajánlja: Az üvegtáblákat egy tiszta fa-, vagy ugynevezett táblaolajba mártott posztódarabbal bedörzsöljük, azután pedig egy darab tiszta ruhával az olajat gyöngéden, csak annyira, mennyire az üvegtábla tisztasága megkívánja, letöröljük.

A hidegtől elkényszeredett malacokat még akkor is helyre lehet hozni, hogyha csaknem életteleneknek látszanak is. Az ily malacozt szopásra erőltetni mindig hasztalan kísérlet. Mihelyt észre vesszük, hogy ily elkényszeredett állapotban vannak, oly meleg vízbe kell őket meríteni, a melyet kezünk eltűr; természetesen figyelni kell arra, hogy az állat feje kinn maradjon. Kéthárom perczig a meleg vízben tartjuk az állatot, azután kivesszük, letöröljük és egy száraz felmelegített gyapju- vagy gyapott szövetdarabba göngyöljük be, orrát szabadon hagyva. Mihelyt kissé élénkülni kezd, egy, kávé kanállal, meleg tehéntejet kell neki adni. Vigyázni kell azonban arra, hogy a tejet lassan eresztgessük le a torkára, hogy ideje legyen a nyelésre, különben megfúl. Mikor már annyira magához jó a malacz, hogy szaladgálni képes, anyjához kell eresztetni, hol magától felépül bajából. Ha azonban erre nem képes, egy gummi-szopókával ellátott palackból kell tovább szoptatni, a mig kellően meg nem erősödik. A gyöngéd bánásmód igen ajánlatos, mert a malacz, ha fél, nem eszik. Ha a koczával akarjuk a szoptatást végezni, hasának dörzsölése által előbb lefekvésre kell őt bérni és csecset egy más után fiának szájába rakni, mindaddig, a mig csak ez szopik. Ha a kocza a szoptatás alatt nyugtalan, hátának, vagy tarkójának vakargatásával nyugton lehet őt tartani.

A közönség köréből.*)

Újévi ajándékul.

Zabolán — daczára a himlőjárványának — a karácsony mindhárom ünnepein a bálók és gyűlésezések javában folytak a főbíró házában, no mert természetesen más helytt nem szabad, mivel ő — t. i. a bíró — korcsmároltat.

Az is megjegyzést érdemel, hogy nálunk a marhahúst, az igen gyengét 36, a valamivel jobbat 40 kr-ért vágják kilónként. mert a társulatnak a bíró egyik főtágja. Önhaszonért mindent, közérdekért semmit. Mit is, hiszen Petőfiként: „csak a husvágáshoz ért s nem sok hajszála hullt el a tudományokért”!

Most a halottkémnek, hogy kötelességét pontosan teljesíti, az egészségügyre felügyel, dupla „lénung”-ot ígért, akarám mondani, egyik képviselőgyűlésben fizetése csökkentését indítványba hozatta.

Azt sem felesleges megemlíteni, hogy nálunk a juhok különös kiváltsággal bírnak, szabad a gyenge vetéseket kivakarni, mivel a bíróé a nagyobb turma.

Az előtte volt bíró, mert rendet akart tartani, egy alkalommal járompálczával akar-ta főbe verni.

Igy állnak nálunk az állapotok. Sok, sok minden orvosolni való volna, de nem merünk, mert félünk a „párbaftól”.

Az említettekre az illetékes helyről gyógyírt kérünk.

Egy zabolai.

Nyilatkozat.

Elmulaszthatatlan kötelességemnek ismerem Dr. Kassay Albert orvos urnak azon kiváló szakértelem- és buzgalommal teljesített orvosi segélyért, melylyel édes anyámat, öz. Csiky Istvánnét szélhü-édes bajából alig pár óra alatt meggyógyította, köszönetemet nyilvánítani.

Sz.-Udvarhely, 1882. decz. 20-án.

Csiky Zakariás,
kereskedő.

*) Az ezen rovataban megjelenő czikkek közérdekből díjtalanul közölletnek. A felelősség azonban a közlőt illti. Szerk.

